

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile neînscrise nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
retrimit.
I n s e r a t e
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI ȘI ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Kur. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. O-
pplik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gölber-
gek, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII) Erzsébet-körut
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifa și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
B-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austria-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 5 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
bărgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.,
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Adre- abona-
mentele, cost și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 189.

Brașov, Miercuri 2 (15) Septembrie

1909.

De la conferința din Blaj.

Un interviu cu canonicul Dr. Fl. Stan.
Adunare națională.

Correspondentul ziarului „Nagy-
váradi Napló” a cerut unele informații
dela d-l canonic din Oradea-mare, Dr.
Florian Stan, care, în calitate de in-
spector școlar, luase parte la confe-
rința episcopicească din Blaj. *Consta-
tăm cu o deosebită bucurie, că declara-
țiile d-lui canonic sunt în perfectă
consonanță nu numai cu cele comu-
nicate oficial sau transpirate în pu-
blic de la conferința episcopilor gr.
catolici din Blaj, ci sunt absolut ace-
leași puncte de vedere, ca și cele cu-
noscute dela șefii bisericii românești
gr. ortodoxe!* Ziarul maghiar publică
în estensiune interviul, noi dăm nu-
mai părțile mai marcante. Ziarul oră-
dan, face observarea, ca și „Az Ujság”
din Budapesta, că Apponyi a avut o
„mână foarte nenorocoasă, când s'a
atins de această capitală problemă a
Ungariei”.

— Conferința episcopilor români —
spunea Dr. Stan — s'a ocupat trei zile de-
arândul de nenorocita ordonanță a mini-
strului de culte și instrucție. Hotărârile
s'au luat în cea mai deplină înțelegere,
după o discuție temeinică, în toate amă-
nuntele! S'a constatat, fără cea mai mică
șovăire, că ordonanța lui Apponyi este în
contra legilor, ea nu se poate susține pe
nici un fel de dispoziție legală.

Dreptul bisericii a fost garantat clar
și precis de legislația din 1868...

...In ce limbă să vorbim cu statul, la
asta mai poate avea cuvânt ministrul, dar
în ce limbă să vorbim cu Dumnezeu, asta
e treaba noastră, și a nimăruia!! Invăța-
rea religiei ca și mărturisirea ei, este cea
mai intimă și particulară chestie a ori și
cărui...

Ordonanța lui Apponyi are și prece-
dențe. Rezistența corpului episcopesc da-
tează încă din 1906. Ministrul anume încă
în anul acela avea de gând să dea o or-
donanță de felul acesta. Atunci, episcopii
români au făcut, prin metropolit, o remon-
strație, arătând ilegalitatea intențiilor
ministeriale. Ministrul însă până în ziua
de astăzi n'a învrednicit de răspuns me-
morandul episcopilor. *Este firesc deci, că
dată fiind situația, congresul episcopilor a
luat punctul de vedere, că până ce mini-
strul nu dă răspuns la memorandumul din
1906, episcopii români de la început nu
iau la cunoștință ordonanța lui nelegală!*

Ministrul amenință cu luarea con-
gruei. O amenințare cu mâna goală. Mini-
strul n'are nici un drept să ia congrua.
Congrua nu e leafă pentru catechizare, ci
o despăgubire dată preoților pentru vene-
tele pierdute în urma introducerii căsăto-
riei civile. Fără de-asta, ar fi culmea
nedreptății să iai congrua dela clerul în-
treg, ca răzbunare față de o mână de
caticheți. Cum să pedepsești o mulțime
de preoți, cari n'au nici în clin nici în
mâncă cu catechizarea! Congrua nu e
un dar, ci o despăgubire obligatorie pen-
tru trecutul!! Și mai e, înainte de toate,
restituirea banilor, cu cari contribuie în
mod egal și cetățenii români la vistieria
statului!...

O injurie ca și aceasta n'am așteptat
vreodată dela un stat european. Într'un
stat din Persia, cu stăpânire de satrapi,
mai merge, dar nu în un stat de drept...

Correspondentul puse întrebarea, ce
vorbire a ținut la conferința episcopul Dr.
Radu, și dacă e adevărat, că episcopii sunt
hotărâți a-și părăsi scaunele, solidar, dacă
se vor lua măsuri de constrângere în
contra clerului? D-l Dr. Stan a răspuns:

Nu am voie să fac declarații în di-
recția aceasta. Ori cum îmi pui întrebarea,
eu tac. Pot numai să repet, că ordonanța
lui Apponyi este o flagrantă violare a
legilor. *Și protestăm energic, ca guvernul să
exploateze toată sacramentele bisericii ro-
mâne, pentru scopuri de cortezire! Dacă gu-
vernul are anumite scopuri politice, poate
găsi atâtea și atâtea mijloace de a le
realiza. Dar nu vom concede niciodată, ca
să profaneze în modul acesta sfințenia
bisericii!*

Detalii nu pot să vă spun.

In acelaș număr al aceluiaș ziar, se
publică o convorbire cu un bărbat român,
asupra unei eventuale adunări naționale
românești. Cităm unele pasaje:

»Nu poate fi vorba, ca adunarea să
fie oprită, căci nu facem manifestații în
contra statului, ci în contra regimului
maghiar.

Idea adunării nu e nouă. Adunări de
acestea am mai avut destule. Acuma nu-
mai e iarăși actuală idea. Trebuie să de-
monstrăm solidaritatea tuturor Românilor,
după ce în parlament n'avem deputați în
număr corăspunzător și chiar acei câțiva
ce i avem sunt supuși în cameră unui ter-
rorism care face de bajocură funcția de
deputat.

L. Lukacs face declarații în »Pester
Lloyd», spunând că la Gastein, unde petre-
cuse vara, de fapt avuse câteva întâlniri
cu Kristoffy, însă de caracter intim, fără
de a trata chestiuni politice de actualitate.
(Au vorbit, firește despre vreme și despre
sămănături. N. R.) Spune mai departe că
și el e de părere, că rezolvirea crizei este
nu numai chemarea ci și datorința actua-
lului cabinet!

Kossuth primește propunerea lui Lu-
kacs — după cum află »N. Fr. Pr.» — ca
ministerul să-l facă partidul independist.
Primește să fie în minister câțiva miniștri,
ca oameni de încredere ai coroanei, dar
nu din partidul liberal, ci din partidul con-
stituțional, care până acuma a fost în coa-
liție cu partidul independist; nu primește
ca președintele consiliului să nu fie din
partidul independist. În privința reformei
electorale va face oareșicari schimbări. De
aci atarnă deslegarea crizei, căci Justh n'a
voit înainte de vacanță să dea sprijin lui
Kossuth, dacă nu dă votul universal, fără
pluralitate, secret și de-o potrivă.

Cestiunea Bosniei. Ziarul »Rowatski
Dnewnik», organul arhiepiscopului Sta-
dler, a publicat în numărul său de ieri un
articol, prin care arată de ce nu se poate
proclama constituția acordată Bosniei și
Herțegovinei. Cauza e conflictul dintre gu-
vernul austriac și unguresc. La Viena nu
se face nici o dificultate la introducerea
constituției în provinciile anexate. La Bu-
dapesta însă se declară, că actualul gu-
vern Weckerle având un caracter provi-
zoriu, nu se poate pronunța în această
ceștiune, cu atât mai mult, că partidul in-
dependenței protestează contra hotărârii

luate la Viena, ca constituția să fie pro-
clamată în numele împăratului-rege. El cere
ca aceasta să se facă numai în numele re-
gului Ungariei. Guvernul maghiar mai re-
zistă ca să nu se numească un guvernator
austro-ungar pentru cele două provin-
cii, ci un ban ungar. Cei din Viena nu
vor să audă de așa ceva; nu admit nici
o modificare a Constituției care, zic ei,
trebuie să fie proclamată în numele împă-
ratului-rege.

»Resto del Carlino», care publicase un
interviu cu Apponyi, după ce a publicat
un alt interviu cu Dr. Babeș din Bucu-
rești, a adăugat câteva comentarii favora-
bile Românilor. Aceste comentarii au su-
părat pe correspondentul din Viena al zia-
rului »Resto del Carlino», care atacă aceste
comentarii și spune că Români nu sunt
demni de simpatiile Italianilor, fiind-că au
luptat totdeauna pentru împărat și con-
tra tendințelor constituționale ale Un-
gariei.

Circular către întreg clerul arhidiecezan.

Publicăm în următoarele circularul dat de
consistorul din Blaj, în care recenta conferința
episcopicească a găsit exprimat punctul ei de ve-
dere cu privire la ordonanța ministrului Apponyi:
Nr. 8768—1908.

Mai mulți dintre preoții arhidie-
cezan, cari împlinesc oficiul de catecheți
la școlile de stat, ni-s'au plâns, că din
partea autorității șco lei respective au fost
recercați ca elevilor gr. catolici să le pro-
pună studiul religiei în limba maghiară.
Recercarea aceasta s'a făcut cu aceea
amenințare, că celor ce nu i-se vor con-
forma li-se va subtrage remunerațiunea,
ce o au pentru catechizare.

Din partea acestui Consistor s'a răs-
puns în fiecare caz concret respectivilor
catecheți, cum că în puterea dreptului
înăscut al bisericii noastre și garantat și
prin legile patriei, studiul religiei nu să-l
propună exclusiv numai în limba română,
făcându-li-se totodată cunoscut, că în pri-
vința aceasta Episcopatul Provinciei noas-
tre Lisericești a înaintat Escelenței Sale
Domnului ministru reg. ung. al cultelor
și instrucțiunii publice o reprezentațiune
colectivă, care până acuma a rămas fără
nici o rezoluțiune.

Preoții noștri catecheți s'au și con-
format îndrumării acesteia, ceace precă
Ni-este cunoscut a adus cu sine executarea
amenințării cu subtragerea remunerațiunii,
ba s'a întâmplat și aceea că respectivul
director al școlii de stat a interzis cate-
chizarea în limba română, așa încât acest
oficiu și datorință importantă pastorală
numai cu întreruperi și cu piedeci foarte
mari s'a putut deprinde.

Pe lângă aceste în timpul din urmă
plânsorile și erătăriile de natura aceasta
s'au înmulțit în măsură considerabilă, așa
incât, decât a răspunde la toate separat,
aflăm a fi mai ducător la scop dacă vom
comunica Veneratului Cler în întregime
reprezentațiunea făcută Domnului ministru
reg. ung. al cultelor și instrucțiunii pu-
blice, — carea și lăsăm să urmeze aici:

»Nr. 1692—1906. Escelența Voastră
Domnului Ministru! În timpul mai din ur-
mă s'au ivit cazuri, ce e drept sporadice,
că antecesorii în oficiu ai Escelenței Voas-
tre, precum se vede din ordinațiunile
ministeriale de sub Nr. 64787—905, 79872
—905, 83102 și 5602—906, în urma ară-
tărilor făcute din partea directorilor sin-
guraticelor școle medii, precum și din
partea inspectorilor regiști de școle, au
dispus, ca școlarii gr. cat. cari umblă
în respectivele gimnazii, fără caracter gr.
cat. și celor ce frecventează la școlile
poporale comunale sau de stat să li-se
propună respective să li-se facă instruc-

țiunea religiei în limba maghiară. —
Astfel s'a întâmplat aceasta la gimnaziul
de stat din Făgăraș, la preparandia de
stat din Cluj, la preparandia de fete a
statului tot de acolo, la școlile populare
de stat din Lupeni și Szatmarhegy, dela
a căror catecheți s'a pretins sub greutatea
sistării onorariului, ca instrucțiunea reli-
giunii să o facă în limba maghiară, iar
limba română să o folosească numai ca
limbă auxiliară, dar și aceasta numai la
catechizarea elevilor din clasa primă și a
doua elementară. Mitropolitul și Episcopii
Provinciei bisericești de Alba-Iulia și Fă-
găraș, în singuraticele cazuri cari îi inter-
resau pe fiecare mai de aproape, au ridicat
protest la înaintași în oficiu ai Escelenței
Voastre în contra acestei proceduri, care
vatamă adânc drepturile vitale ale bise-
ricii gr. cat., fără însă ca gravaminele
lor îndreptățite să fi fost remediate până
acum.

Deoarece cestiunea limbei de catechi-
zațiune de sub pertractare, nu se mai
poate ținea în suspensio, și rezolvarea ei
definitivă constituie o necesitate de primul
ordin, noi, Mitropolitul și Episcopii Pro-
vinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgă-
raș, în conștiința deplină a datorinței
noastre pastorale suntem nevoiți, ca ces-
tiunea aceasta de importanță foarte mare
pentru viața religioasă a credincioșilor în-
credințați grijei noastre, să o aducem de
nou înaintea Escelenței Voastre.

1. Și ca să începem cu motivarea
rugării noastre de mai jos, amăsurat §-lui
80 art. XXXVIII din 1868: »Afară de a-
cele institute de instrucțiune populară, pe
cari în înțelesul legii sunt datoare a le
susține comunele, ministrul instrucțiunii
publice are dreptul și datorința, ca ori
unde, dacă ar fi de lipsă, să înființeze in-
stitute de instrucțiune populară pretinse
de împrejurările locale, numai pe spesele
statului, cari sunt de a se organiza după
modul statitor în §-ii 23—78». Așadar
organizațiunile, cari nu sunt în consonan-
ță cu §§. 23—78, sunt contrare legii. Con-
trare legii sunt așadar și ordinațiunile
guverniale, care se abat dela regulile cu-
prinse în §§. 23—78 ai legii. Dar între
§§. 23—78 se cuprinde și următorul §. 57:
»In școlile populare comunale putând um-
bla pruncii tuturor confesiunilor, confesiunile
respective sunt datoare a se îngriji de instruc-
țiunea religioasă și morală a credincioșilor
săi». Acesta este așadar un drept atât de ne-
limitat, încât nu se poate restrange prin
ordin guvernial. — Tot între §§. 23—78
se cuprinde și §. 63, care sună astfel:
»Cu privire la limba de propunere și la
propunerea religiei, asemenea cu privire
la contingentul pruncilor de sub con-
ducerea unui singur învățător, precum și la
vacanțiunile sunt valabili și aici §§. ii (34, 54,
57, 58) de mai sus».

Dupăce însă textul citatului §. 58
este acesta: »fiecare elev să și capete in-
strucțiunea în l. maternă, întrucât limba
aceasta este una dintre limbile folosite în
comună. — Din cauza aceasta în comune
mixte trebuie aplicat astfel de învățător,
care e capabil a instrua în limbile folo-
site în comună. In comune mai impopu-
late, unde locuitori de diferite limbi lo-
cuesc în masă, pe cât permit puterile co-
munei se aleg și învățători ajutători de
limbi diferite». Este dar contrar legii a-
ceea dispozițiune, care contrar acestui pa-
ragraf, care se estinde și asupra școlilor
de stat, nu suferă nici măcar propunerea
religiunii în limba maternă a pruncilor,
— pentrucă în sensul citatului §. 63, —
§. 58, este normativ și pentru propunerea
religiunii. — Aceasta după părerea noas-
tră este atât de limpede, încât nici nu
poate forma obiect de discuțiune.

2. In ce privește catechizarea în gim-
nazii și peste tot în școlile superioare,
§-ul 9 din art. de lege XXX an. 1883 dis-
pune aceste: »In privința propunerii reli-
giunii în institutele de învățământ, cari

nu sunt confesionale, dispune fiecare Ordinariat pentru școlarii aparținători confesiei sale.

3. Din paragrafi citati urmează peste orice indoială, că îngrijirea de catechizare și anume o astfel de îngrijire, încât să se poată ajunge scopul măreț al celeia, cade în sfera de drept a Ordinariatelor respective, asigurat prin legi și nerestringibile prin ordinațiuni guverniale. Cade însă în aceasta sferă de drept și este necondiționat de lipsă pentru ajungerea amintitului scop măreț, ca ordinaratele să statorească tot ceea ce promovează succesul catechizării, precum e statorirea limbii, a planului de învățământ, a manualelor, a calificățiunii cateheților și a limbii de propunere.

4. Posibilitatea validității principiilor de drept de mai sus pretinde mai departe, ca propunerea religiei să se facă într-o astfel de limbă, care este mai ușor accesibilă priceperii și inimei copilului, adică în limba lui maternă. La noi la români, limba română nu este numai limba maternă a copilului, ci fiind aceea și l. liturgică, e limpede, că instrucțiunea religioasă-morală numai atunci se va lega de inima copilului, dacă o învață în limba sa maternă, în care se îndeplinesc ceremoniile religioase și în care se roagă atât în biserică cât și în cercul familiei. — Tot aceasta o pretinde și interesul cultivării spiritului patriotic, zăre numai atunci va avea temeiul puternic, dacă se așează pe educațiunea morală a inimei și ca urmare a acesteia, pe baza de stâncă a vieții religioase-morale.

5. Este adevărat, că propunerea limbii maghiare în școlile populare de stat, precum și în cele comunale și confesionale, poate realiza rezultate frumoase. Cu toate aceste convingerea noastră tare, întemeiată pe experiență este, că chiar și pe lângă propunerea oricât de intensivă a limbii maghiare, școlarul, a cărui limbă maternă nu este cea maghiară, nu și-o poate însuși pe aceasta în așa măsură, încât să poată înțelege conceptele abstracte și înalte ale adevărilor religioase și ale ritualului, ale căror pricepere întâmpină greutatea chiar și în limba maternă. Dacă dar acestor elevi li s'ar propune studiul religiei deja din clasa a treia în altă limbă decât în cea maternă, aceasta ar fi în detrimentul rezultatului catechizării.

6. În urmă în ce privește argumentarea aceea cuprinsă în rescriptul de datul 24 Noembrie 1905, Nr. 83102 al înaintașului Excelenței Voastre în oficiu, relativ la chestiunea aceasta, că adică în școlile elementare de stat toate obiectele și astfel și studiul religiei și al moralei se pot propune numai în limba maghiară, observăm cu toată onoare, că atât §. 55 rot, XXXVIII. din 1868, cât și §. 3 art. XXX. din 1883 prescriu, ce e drept, studiul religiei și al moralei ca studiu ordinar obligatoriu, dar în lege nu se cuprinde nici o astfel de dispozițiune care să pretindă, ca studiul religiei și al moralei să se propună în limba maghiară în institutiile de stat, ci chiar prin aceea, că §§. 57 și respective 9 ai articolelor de lege citați îndrumă dreptul de a dispune asupra catechizării în sfera de drept exclusiv al Ordinariatelor, învoalvă în sine implicite și aceea, că determinarea limbii de catechizațiune cade în competența acelorai ordinariate.

Pe temeiul acestora și, socotind importanța cea mare a catechizării, avem onoare a ruga cu tot respectul pre Excelența Voastră, ca scotând din valoare citatele ordinațiuni ministeriale, în privința propunerii religiei greco-catolice în școlile medii și elementare de stat și comunale, să susțineți și pe viitor drepturile asigurate bisericii noastre prin legi, și deprinse din partea acesteia până acuma în mod neturbarat.

Primiți Excelența Voastră expresiunea sinceră a profunde noastre stime. Dat în Budapesta, din conferința ținută de Metropolitul și Episcopii Provinciei bisericesti gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș la 19 April 1906.

Din cuprinsul acestei reprezentațiuni Veneratul cler va afla, care este punctul de vedere al acestui Ordinariat în cauza limbii de catechizare la școlile cu l. de propunere neromână. Punctul acesta de vedere suntem siliți să-l păstrăm și să-l accentuăm și acum nu numai din motivele desfășurate în citata reprezentațiune, ci și din cauza, că în meritul acestei reprezentațiuni nu am primit până acuma nici un răspuns.

În consecvență, ori cât de asupritoare și simțită ar fi greutatea urmărilor pentru respectivii preoți cateheți, nu putem da Veneratului Cler altă îndrumare, decât

ca, până la alt ordin expres al nostru, în cauza limbii de catechizare în școlile de orice categorii să se acomodeze punctului de vedere, căruia s'a dat expresiune în reprezentațiunea colectivă de mai sus.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 24 Noembrie 1908.

Adunarea poporală dela Carnecea oprită. În satul deputatului maghiar Siegescu, s'a plănuț pe luna asta o mare adunare poporală, la care își făgăduiseră participarea mulți dintre deputați. Pretorele însă a oprit adunarea dupăcum află »Lupta« pe următoarele motive:

1. Nu s'a anunțat (?) numele oratorilor, cari vor urma să ia cuvântul la intrunire.

2. Ținerea adunării s'a anunțat în un timp prea scurt (?), așa că nu putea să ia măsuri pentru concentrarea unui număr mai mare de jandarmi în vederea marelui mulțimi de popor. (Fapt e că adunarea s'a anunțat cu 14 zile — termen legal — înainte de ținerea ei. Timpul acesta nu a fost de ajuns Măriei Sale să concentreze forța armată! Not. Red.)

3. Nu poate îngădui ținerea adunării, din cauză că în timpul din urmă (?) s'ar mai fi ținut deja o adunare poporală — pe urma căreia s'ar fi pornit un curent dușmănos împotriva spahiilor!

4. Nu se poate permite ținerea adunării nici din motivul, — zice protopretorul, pentru că în comuna Ticvaniul-mare a fost omorât din motive politice judele comunal.

Joi 40 de fruntași din Carnecea au fost la Oravița pentru a anunța din nou ținerea adunării.

Românii din Cernăuți vor avea școală românească de stat! — Cu anul școlar 1909/10 începe o epocă nouă pentru învățământul din Cernăuți. Greaua problemă, mult discutată la conferințele învățătorilor, la organele școlare și la consiliul comunal, dacă s'ar putea admite oare înființarea școlilor naționale, în sfârșit s'a rezolvat. Consiliul școlar superior a ordonat prin edictul său din 3 l. c. ținând seamă de postulatele consiliului orașenesc, ca, la toate școlile populare din Cernăuți, pentru băieți ca și pentru fete, să se înființeze clase paralele cu limba de instrucțiune românească, rusească și polonă. Dispoziția a intrat numai decât în vigoare.

Un congres preoțesc!!

Cu ocazia apropiată aniv. a lui Br. A. Șaguna.

În n-rul recent al „Tel. Rom.“ părintele Morușca pledează în cuvinte însuflețite pentru intrunirea unei mari adunări a preoțimei gr. or. la Sibiu din prilejul aniversării centenarului dela nașterea marelui metropolit Andrei bar. de Șaguna. Acestei intruniri să premeargă conferențe preoțești tractuale, cari să se ocupe cu aranjarea acestei serbări preoțești și să trimită delegați la congresul proiectat. Agențele acestui congres ar fi după autotur următoarele:

Această intrunire a tuturor preoților fără indoială ar avea să dea deslegare la mari probleme. Pe lângă aranjarea unei demne serbări intru pomenirea Marelui Arhiepiscop, ar avea să dea seamă cu deamărunț despre desfășurarea soartei noastre din ceasul când biserica și-a recăstăgat prin stăruințele neînfrante ale aceleia organizarea; ar constata schimbarea ce s'a produs în spre bine în sânul clerului nostru dela regularea salarizării de cătră stat printr-o înălțare în cele culturale; ar avea să constate piedecile și restrângerile de cari am fost impresurați din clipa când statul dându-ne a început să ne ceardă, și ar avea să se pronunțe categoric și în conformitate cu trecutul nostru de cinste față cu siluirile mereu crescânde ce se revarsă asupra bisericii. Ar avea să ia seama situației noastre față de popor, față cu intelectualii și opinia publică atât de nefavorabilă, reprezentată prin gazete; raportul preoțimii cătră celelalte așezăminte și instituții de cultură și progres, propunând în aceeași vreme soluții practice pentru nivelarea scâderilor. În cadrul acestor consfătuiri ar începe căutarea mijloacelor de a veni tot mai mult în ajutorul ridicării poporului nostru în cultură și bunăstare și între aceste, la locul întâi, îngrijirea editării unei broșuri populare vrednice de Arhiepiscopul al

cărui pomenire sărbătorească o vom face, precum și căutarea modului nimerit de a susține și îmbunătăți existența organului ce avem pentru știința și viața bisericăscă (Revista teologică) pentru progresul și folosul nostru în cele culturale — și altele și altele.

Dela corespondenții noștri.

Târgul-Mureșui, la 12/IX 1909.

Vă comunic pe scurt rezultatul adunării koșutiste de aici mai ales că e foarte semnificativă pentru politica lor și anume:

Adunarea a fost foarte slab cercetată. Cu copii și femei cu tot nu ai fi putut număra mai mult ca 4—500 oameni, lipsind cu desăvârșire clasa înaltă. Tot a fost pus la cale de măcelari și alți meseriași.

Au participat deputații străini Nagy Dezső, Zakarias, Rath Endre, Sümegi Vilmos, Iusth Ianos și încă 2 al căror nume nu le-am înțeles. — Primirea oaspeților la gară s'a făcut cu muzică cântând »Kossuth nota« și »En a vajdát nem bannom«, mai fiind și niște măcelari în »atila« și călări, iar caii învâliți cu »nemzeti szallag« până pe la coadă.

A surprins lipsa de însuflețire, nu numai pentru că cei mai mulți au lipsit demonstrativ dar și în piață, pe cele mai multe case, nu erau stindarde ba chiar ferestrele le țineau închise demonstrând și prin aceasta.

Deputații au vorbit toți, însă au plecat decepționați, mai ales că la vorbirea lui Nagy Dezső între puținii ascultători s'au aflat unii, cari când deputatul a pomenit pe Kossuth Ferencz, au strigat »le vele!« (Jos) la ce s'a făcut puțină gălăgie strigându-se »afară cu el« și respectivii au răspuns »vino 'ncoace numai!« Abia s'a putut restabili ordinea ca Nagy Dezső să continue; însă acum îi lipsia însuflețirea de înainte și a terminat repede.

Când a vorbit Sümegi i-au strigat din mulțime »Ennek ugyan a pofájárol sem látszik hogy magyar volna« (Numai mutră de Ungur n'are!) însă totuși s'iară: »ez a mi hazánk«.

Hazliu mai era și când lui Zakarias sau lui Rath i-au strigat din mulțime: »Nu tot declamați, am vrea în sfârșit fapte.«

Mai notez că în special de noi Români a fost vorbă numai când Nagy Dezső înjura pe Popovici. Din mulțime se auzia: »un Valah«. Zakarias mai amintise în treacăt, că ei nu sunt învrăbiți cu naționalitățile și el e sigur că dacă vor fi tari să-și câștige independența, atunci vor putea câștiga pe partea lor și naționalitățile.

Ca să vă explicați mai bine fiasco banchiștilor, suferit în acest cuib vechi al maghiarismului, Vă dau aci câteva rânduri dintr'un articol mai vechi al ziarului local »Székely Lapok« Nr. 108.

„Ce cale de volnicie bate politica noastră de naționalitate, o știm prea bine. »Guvernul național« are același politică față de naționalități ca și față de socialiști. Sunt date statistice sigure acestea: peste 181 de ani întemnițări și 89 mii coroane amende, în doi ani și ceva. E lucru știut apoi, că în ținuturile naționaliste culmea ambiției este pentru ori care pretore maghiar jupoirea țaranului român. Este numai o revanșă naturală, apoi câte un caz ca cel dela Sinia. Să nu ne mirăm deci, ci să ne aducem aminte, la noi de câte ori a fost târât în noroi steagul negru-galben, și cum aplauda toată presa națională! Ei, acești agitatori nu sunt cu nimic mai pe jos decât chefuitorii noștri, cari poruncesc prin cafenele să li-se cânte »Kossuth nota« și pretind dela toată lumea să se ridice în picioare!...»

Vom vedea, la procesele de presă, de cari Târgul-Mureșului are parte cu duimul toamna aceasta!

Coresp.

STIRILE ZILEI.

— 1 Septembrie v.

Aniversarea luării Griviței s'a serbat Duminecă în România cu deosebită pompă. În toate orașele s'au oficiat servicii divine, la cari au luat parte toate autoritățile civile și militare.

Din Sofia se anunță, că o delegațiune de 40 membri ai societății veteranilor români »Trecerea Dunărei« însoțiți de zece dame, a sosit Sâmbătă la Plevna. Duminecă dimineața cu un tren special, care

li-s'a pus la dispozițiune s'au dus la Grivița, unde au depus o coroană. S'a oficiat un serviciu religios și s'au ținut discursuri. Pretutindenii s'a făcut vizitatorilor o călduroasă primire.

Slovacii din Cernova grațiați. Din Budapesta se anunță, că cei 44 Slovaci condamnați pentru turburările întâmplare acum doi ani cu ocaziunea sfințirii bisericii din Cernova au fost grațiați de Maj Sa Monarchul.

Scotus Viator, eruditul scriitor englez și prietin al naționalităților din Ungaria, pregătește, precum anunță ziarele maghiare, o nouă scriere despre situația politică din Ungaria pe baza experiențelor făcute în recentul său turneu prin ținuturile locuite de naționalități. La scrierea acestui op Scotus Viator a cerut și concursul mai multor fruntași ai naționalităților.

Din Viena ni se scrie: După moartea mult regretatului confrate Dr. I. T. Mera am fost rugat din partea mai multor colegi și clienți să înduplec un medic român, despre care cred că întrunește toate calitățile regretatului Dr. Mera, să se stabilească la băile din Karlsbad. Cu o deosebită plăcere vin acuma să comunic onorațiilor confrăți din Monarhia Austro-Ungară și din Regat, că după multe stăruințe mi-a succed să înduplec pe d-l Dr. Alexandru Vaida-Voevod, a se stabili din nou la Karlsbad, începând cu sezonul 1910. Dr. St. N. Ciurcu.

D-l Octavian Goga, secretarul literar al »Astreie« și-a dat dimisia din funcție, după cum se vestește, însă în programul adunării generale din anul acesta al »Astrei«, nu găsim firește alegerea de secretar nou. Se va face oare propunere din partea comitetului central, ca postul de secretar literar să se sisteze?

Sfârșitul manevrelor austriace. Arhiducele Francisc Ferdinand și împăratul au sosit Sâmbătă dimineața la oarele 7 pe câmpul manevrelor, unde au urmărit cu mare interes și cu o deosebită atențiune luptele până la oarele 9 jumătate. La oarele 10 în timpul unui atac lent monarhul dădu ordin pentru încetarea luptelor. Imediat balonul captiv arboră și el drapelul alb și manevrele încetară. Împăratul țnu apoi cerc, întreținându-se cu arhiducii și membrii Curtei ce se aflau de față. Regele a mulțumit trupelor și arhiducelui Francisc Ferdinand, care a condus manevrele. Cu trenul de seară Maj. Sa a sosit la Viena.

D-l I. Rusu Șirianu, directorul »Tribunei« din Arad, s'a retras de la ziarul pe care-l avea sub conducerea sa, și, după cum se vestește, s'a stabilit în România, continuându-și acolo activitatea de gazetar.

Sienkiewicz pentru neamul seu. Celebrul romancier Sienkiewicz a întrebat celebritățile din lume ce părere au despre lupta de exterminare ce o dăce Germania contra Polonilor. El publică acum răspunsurile pe cari le-a primit, într'un mare volum. Între cei cari au înfierat această politică germană se află d-na Adam, d-nii Brioux, Claretie, Ernest Daudet, Flamarien, de Gubernatis, Mantegazza, Tolstoi.

Cununie. D-șoara Veturia R. P. p și d-l Constantin Ghișe ne anunță cununia lor religioasă, care se va celebra în 6/19 Septembrie a. c. la 3 oare p. m. în biserică gr-or. din Mercuria.

— D-șoara Marița Cernea și d-l Dr. Emil Pop ne anunță actul religios al cununiei lor, care se va celebra Marți în 21 Septembrie st. n. la oarele 4 d. a. în biserică gr-cat. din Făgăraș.

Felicitările noastre!

Trecerea medicilor congresiști prin București. Medicii congresiști, înapoindu-se Duminecă din excursia, pe care au făcut-o la Constantinopol, au trecut eri dimineața și prin Capitala română. Din cauza oboselei însă și a răului de mare, pe care l'au suferit dela Constantinopol la Constanta, aproape toți medicii au plecat cu primul tren spre Pideal. În gara de Nord, au fost întâmpinați de d-nii Dr. Obreja, Marinescu, Teohari, Stănculeanu, Stoenscu, Costiniu, Gheorghiu, etc. Medicii străini și în deosebi cei fran-ezi și-au exprimat regretul că oboseala nu le permite să rămăe în București câteva zile și au mulțumit pentru primirea cordială ce li s'a făcut. Totuși câțiva din ei — vre-o 10 la număr — convingși de medicii români, s'au oprit câteva zile în oraș. Ceilalți au plecat cu primul tren de Predeal. Cei cari zu rămas în Capitală au vizitat chiar di-

minea spitalele Coltea și Brâncoveneasa, rămânând încantați de cele ce-au văzut. El s'au exprimat în nenumărate rânduri în mod elogios pentru instituțiile sanitare, spunând că ele pot sta pe picior de egalitate cu cele din occidentul civilizat. După amiază, conduși de d-l profesor Dr. Obreja, oaspeții au vizitat orașul, monumentele publice și au făcut o preambulă la șosea. Ei vor mai sta în Capitală încă vre-o două zile.

Școalele de agricultură o nouă unealtă de maghiarizare. Legea școlară a contelui Apponyi nu este încă pusă deplin în aplicare și ministrul cultelor pregătește o nouă lovitură pentru maghiarizare. El plănuiește să înființeze un mare număr de școale de agricultură cu caracter obligator. Limba de predare a acestor școale va fi exclusiv cea ungurească. Afară de asta ministrul agriculturii va căpăta dreptul de a numi pe profesorii de agronomie în înțelegere cu ministrul instrucției la toate școalele normale (pedagogice) de orice categorie, deci și la cele confessionale. Acești profesori numiți de guvern vor fi sau unguri sau nemaghiari, cari să dau guvernului ca unelte. E probabil că ei nici nu vor preda decât ungurește, fie că nu vor voi, fie că nici nu vor ști să predea în altă limbă. În felul acesta orice autonomie școlară a confesiunilor va fi nimicită. Suntem curioși ce atitudine vor avea Sașii față cu această nouă lege, căci învățământul agricol e foarte dezvoltat la ei. (F. P.)

Aviația românească. Inginerul de mine Emil Mărdărescu, profesor de motoare și electricitate la școala de sondage din Câmpina, a reușit să construiască un aeroplan bazat pe noi principii, și nu așteaptă decât motorul comandat ca să-l poată pune în mișcare. Prin combinarea celor două biplane și a unor dispozitive speciale, se dă aparatului o stabilitate absolută de cari sunt lipsite actualele aeroplane, dovadă frecvența accidentelor. Aeroplanul are posibilitatea să ridice două persoane. Puntea în mișcare a heliceilor este foarte ingenioasă. Printr'un dispozitiv special, anume combinat, helicele pot face un maximum sau un minimum de învârtituri. Așa că aparatul se poate scobori nu numai prin sustentanța planurilor, ci motorul poate funcționa n'incetat, încât scoborârea se poate face lin de tot. Tot prin mijloace dinamice se dă putință aparatului să planeze și să se susțină la orice înălțime. Până și mijlocul de lansare în aer a aparatului este cu totul altul. Nici roți, nici patine, așa încât aeroplanul poate fi lansat de ori unde. Când helicele capătă un maximum de viteză și prin simpla manevră a cârmei, aparatul se ridică sub un unghi oarecare.

Congresul studențesc din Iași. În privința plecării congresiștilor li se aduce la cunoștință că, desi cupoanele sunt valabile dela 1 Septembrie, vor putea pleca numai dela 3 Septembrie, de oarece în circulara C. F. R. s'a prevăzut perceperea la plecare a prețului ambelor cupoane, socotindu-se plecarea tuturor din Iași. De oare ce congresiștii nu vor pleca din Iași — ci de unde se va termina excursia, în urma intervenției comitetului, această măsură va fi rectificată în sensul, ca să se preceapă fie-care cupon separat dela gara de plecare. Până însă să se pună în cunoștință toate gările de această nouă dispoziție, va trece o zi două; se socotește data de 3 Septembrie, când totul va fi în regulă. De alt-fel având în vedere că primirea oficială ia Iași se va face în zi. a de 5 Septembrie, studenții vor trebui să plece numai în zilele de 4 și 5 spre a ajunge în ziua fixată la Iași.

O plănsoare dreaptă. S'a introdus la noi și pe zi ce merge se introduce tot mai adânc obiceiul rău de a ținea *adunări mai de tot calibrul în biserică* și aceasta cu deosebire la sate din motivul, cum că nu este alta localitate așa spațioasă, și dacă așa de plauzibil (!) e acest motiv, atunci nu-i eschisă posibilitatea, că în o zi nefericită acest motiv să bage și nunta și teatrul în biserică! Am zis prea mare vorbă? Să judecăm numai series și cu suflul creștinesc ceea ce se întâmplă azi cu

ocaziunea adunărilor profane ținute în biserică! Cu această ocaziune corurile (poderile) bisericilor iau rola galeriilor dela teatre. Aci acum nimănu-i trece prin gând sfințenia locului și respectul, ce i-se cuvine. De o parte vezi cum un tânăr de bună speranță face curte unei amabile domnișoare; de altă parte o muiere bătrână — practică — critică purtarea necuviincioasă — după ea — a unei vecine, a unei familii întregi; de altă parte un aventurier povestește amicului pățaniile sale mai mari ca ale lui Don Chișot. — Tonul acestora de multeori stăpânește pe cel al pertractărilor din adunare. — Ce să zicem apoi de altar, sânta sântelor? Acesta cu atari ocaziuni e lipsit de tot caracterul său curatsfânt. Unuia i-s'a urât de aerul cald din adunare și de pertractările lungi ale aceleia? Să retrage în altar pentru a se reveni și distrage! Altul are de comunicat ceva secret amicului său? Il chiamă în altar și — deși laici — pun coatele pe sf. prestol și întind o discuție de cel mai frivol cuprins! O damă și-ar îndrepta toaleta, haid în altar; alta trebuie să scoată afară la aer copilul adus cu ea, haid prin altar, deoarece în biserică e prea mult public. (U— a.)

Concursul de aeroplane la Brescia. — Alălăeri la 8 oare dimineața aviatorul american D. Curtiss a sburat în mod splendid și la o înălțime de 60 m. făcu încunjurul circuitului. După amiază, aviatorul Anzani a încercat de mai multe ori să se ridice, apoi a reușit să aibă un sbor scurt de satisfăcător. Rougier a făcut două sboruri foarte reușite, dintre care unul pentru premiul înălțimii, sburând la o înălțime de mai mult de o sută de metri și făcând 12 kilometri în 12 minute 10 secunde. Publicul i-a făcut ovațiuni. Aviatorul Bleriot a fost și el foarte mult aplaudat după ce a făcut două sboruri splendide. Americanul Curtiss într'o nouă probă pentru premiul avântului, a reușit să se ridice după mai puțin de 60 metri, distanța minimum hotărâtă de comitetul organizator. Curtiss a reușit atunci să facă un sbor foarte frumos și cu o repeziune la o înălțime de 30 de metri. Din cauza vântului nici un aviator n'a putut să sboare după amiază.

Peary și Cook. »New-York Herald« publică o telegramă a lui Peary, prin care acesta comunică următoarele: »Eu nu cred că »New-York Herald« va suferi să fie indus în eroare de Cook. Totodată vă comunic că Cook încearcă să înșele publicul. Eu am probe foarte serioase în sprijinirea acestei declarațiuni și le voi produce.

Zeppelin la Polul Nord. Din Berlin se anunță că Zeppelin și inginerul Hergesell au sosit la Kiel, ca să se întâlnească cu prințul Heinrich pentru a se consulta asupra unor amănunte cu privire la o expediție la polul Nord.

Nașterea unui monstru. Femeia Petra Marin Buflua din comuna Măgura a dat naștere unui copil de sex masculin cu numeroase organe asemănătoare cu ale păsărilor. Astfel partea superioară a gurii este în forma unui cioc de rață, lipsindu-i cerul gurii. Organele respiratoare ale nasului sunt unite împreună cu buzele cari sunt tăiate în dreptul încheieturii gurii până lângă umărul obrazului și dau astfel nasului forma unui nas de rămător, este astupat și se saltă în sus când pruncul respiră. Partea superioară a gurii este normală. Copilul trăește dar nu poate fi alăptat, mama sa de asemenea trăește.

Moartea miliardarului american Harriman. Vinerea trecută a încetat din viață cunoscutul miliardar american Harriman. Moartea acestui mare întreprinzător multimilionar american a provocat o panică nu numai pe piața New-Yorkului, dar și la Londra chiar. Încă nu murise Harriman, ci numai se auzise că e bolnav grav și deja lumea financiară internațională intrase în mari griji, cu privire la consecințele disparițiunii miliardarului.

Sunt acum 10 ani când mai întâi începu să se vorbească de acest E. Harriman, și era socotit în rândul grupurilor Rockefeller, Morgan, Vanderbilt, Hill și

Gould. Obiectul principal de speculațiune al lui Harriman erau drumurile de fier. Din lungimea totală de peste 300.000 de kilometri cât au C. F. A., peste 250.000 de kilometri se găesc în mâinile a zece companii. Harriman posedă linia Union-Pacific, cea mai lungă dintre toate liniile ferate americane. Geniul lui Harriman s'a dovedit superior atât pe terenul financiar cât și pe cel administrativ. El a sporit greutatea mediă a locomotivelor sale de la 61 la 82 de tone, puterea de transport a vagoanelor de la 26 la 36 de tone; încărcătura medie a unui tren e de la 287 la 429 tone. A schimbat șinele, înlocuindu-le cu altele din cele mai rezistente. Consecințele acestor întocmiri au fost că veniturile brute au crescut dela 34.3 milioane dolari (1889) la 76 milioane dolari (în 1908), iar venitul curat dela 9 și jumătate mil. la 35.7 milioane dolari. Dividendele au fost de 12 la sută până la anul curent, când Harriman le fixase numai pe 10 la sută.

Totalul victimilor inundațiilor din America. Se comunică din Monterey că numărul morților cauzate din inundațiuni este socotit la 10.000.

O nouă invențiune pentru fabricarea de țigle leftine de cement este datorită d-lor Streitferdt et Novac din Ardeal, cari și-au patentat invențiunea lor în Ungaria și România. Prin noua lor mașină în preț de 750 cor. se pot face pe zi 300—500 țigle durabile de acoperit case, grajduri etc. iar la fabricarea lor se folosește numai nisip și ciment. Mașina, fiind de estensiune mică se poate așeza în ori ce loc și se poate lucra în ori ce anotimp. Țigla este foarte ușoară și ieftină. Pentru acoperirea unui metru pătrat se folosesc 14 bucăți, cari cântăresc 28—30 chilograme. Prețul unei bucăți variază în 5—7 bani nupă calitatea cementului. Cei ce doresc a vedea această mașină foarte folositoare și a se convinge de perfecțiunea ei au a se adresa d-lui profesor *Villi Streitferdt* la Feldioara, Földvár.

Dare de seamă.

Cu ocaziunea trimiterii unei delegațiuni la înmormântarea mult regretatului director al »Gazetei Transilvaniei« Dr. *Aurel Mureșianu* au contribuit următorii domni:

Generalul Lupu 20 cor., Dr. Cuparescu 20 cor., Dr. Al. Popa 20 cor., Caius Popp 20 cor., Mihai Popovici 20 cor., Dr. Măndrila 20 cor., Dr. Ciurcu 20 cor., Deputații din camera austriacă prin d-l Dr. A. de Onciul 80 cor., Cesar Popovici 15 cor. Dr. Sturza 10 cor., Dr. Turcu 10 cor., Dr. L. Popovici 10 cor., T. Gramatovici 10 cor., Consilier V. Moraru 10 cor., Dr. P. Dan 3 cor. La oaltă 288 cor.

Din suma aceasta s'au plătit cheltuielile delegațiunii în suma de 200 cor. ear cununa depusă pe sicriul decedatului a fost achitată de soc. acad. »România Jună«. Restul de 88 cor. li pun la dispozițiunea doamnei E. Mureșianu.

Viena, 10 Sept. 1909.

Dr. Sterie N. Ciurcu.

Suma de 88 coroane am depus'o la »Fondul iubilar al Gazelei Transilvaniei«. Brașov, 13 Sept. 1909.

Ilena A. Mureșianu.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 14 Septembrie. Eri s'a publicat sentința contra aceloră, cari au luat parte la demonstrațiile dela 8 Octombrie: Francisc Molnar, Ioan Koritar și Iuliu Haszon au fost condamnați la câte 10 luni închisoare, Andrei Horvath, Ion Molnar, Bela Hadzsi, Sebastian Spaseck, Auton Portko și Vendel Apko la câte opt luni închisoare. Au fost achitați Ștefan Winternitz, Ioan Villom și Ioan

Iaczkovitz. In pedeapsa dată lui Vendel Apco și lui Anton Allmann s'au luat în conziderare câte cinci săptămâni ce le-au făcut în arestul preventiv. Pe când pedeapsa celorlați acuzați e conziderată ca făcută, prin prevenția de 11 luni, și în consecință s'a dispus punerea lor în libertate imediată.

Budapesta, 14 Septembrie. Prim-ministrul Wekerle a plecat eri după amiază la Viena pentru a raporta Maj. Sale despre situația politică internă. În consiliul de miniștri de eri Wekerle a prezentat următoarele propuneri: 1. Suveraul să satisfacă datorințelor sale în ce privește reforma electorală. 2) Să se facă câteva concesiuni mai mici în cestiile militare și 3) guvernul să dea declarațiuni principiare în cestiunea băncii. Wekerle va prezenta aceste propuneri Maj. Sale.

Budapesta, 14 Septembrie. Eri s'a continuat ședința conziliului de miniștri. La ora 10 și jumătate toți miniștri s'au intrunit din nou la domiciliul lui Kossuth. Consfătuirea a ținut până la ora 1 d. a. La sfârșitul ședinței Wekerle a făcut ziaristilor următoarele declarații: »Am discutat situația politică, dar n'am ajuns la nici o înțelegere. Prin urmare n'am luat nici o hotărâre până ce nu prezint raportul amănunțit regelui, a căru hotărâre trebuie să o așteptăm mai întâiu. După amiază plec la Viena«.

Viena, 14 Septembrie. Consiliul de de miniștrii astăzi s'a ocupat cu planurile financiare, cari pe lângă bugetul provizoriu pentru prima parte a anului vor alcătui misiunea principală a sesiunii parlamentare de toamnă. O schimbare în cabinet nu se va face înaintea acestei sesiuni rămânând ca reconstruirea cabinetului să se facă abia după clarificarea situației parlamentare.

Berlin, 14 Septembrie. Sub presidența principelui Enric de Prusia s'a constituit comitetul, care pregătește expediția arctică germană sub protectoratul împăratului german. Scopul acestei expedițiuni aeronautice e cercetarea științifică a mărilor polare arctice, necunoscute încă.

Atena, 14 Septembrie. Situația s'a înăsprit. Sunt temeri, ca să nu izbucnească cumva un războiu civil. Partidul militar continuă agitațiunile sale în contra moștenitorului tronului.

Bibliografie.

»Compassul Românesc« de N. P. Felrescu partea I. și II. care conține și legea comercială. Se poate procura prin librăria gazetei Brașov. Prețul ambelor tomuri plus 3 cor. 2) bani porto.

POȘTA REDACȚIUNELI.

Emil de la Orăștie. Am ajuns cu cetirea până la : »Ei, Nichi numai acum îmi spui că mă iubești? O știu de mult. — Anna! dragă Ană! — No, doară și eu te iubesc de mult! etc. Ia, încearcă la »Ungaria«!!

De pe Mureș. Cum vezi, dăm toată atenția celor scrise de d-ta. Ziarul va merge regulat și — gratuit. Sperăm să ne găsești un alt abonat în schimb... Apelul sindicatului n'a avut răsunetul dorit. Îți mulțumim pentru ofertul cu Vașarheiu! Te vom aviza din timp în timp.

Proprietar : Dr. Aurel Mureșianu.
Râm.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Aducem la cunoștința On. public,
că prețul apelor minerale și igienice din depositul nostru din Strada Gărei Nr. 25 pe lângă schimbul med al sticlelor este următorul:

Gloria	1 litru 10 fl.	1/2 litru — fl.
Borpatak	" 12 "	" — "
Matild	" 16 "	" 14 "
Borhegy	" 10 "	" — "
Baross	" 12 "	" — "
Előpatak	" 16 "	" 14 "

Fehérkő	" 16 "	" 14 "
Felsőrákos Mária	" 16 "	" 14 "
Kászton Salutaris	1 litru 16 fl.	1/2 litru 14 fl.
Horgász	" 16 "	" 14 "
Repati	" 16 "	" 14 "

Borszék	" 28 "	" 22 "
Sztojka	" 28 "	" 22 "
Boholt	" 26 "	" 22 "
Hargitta	" 26 "	" 22 "
Székely-Selters	" 26 "	" 22 "

La cumpărare de 25 sticle liferăm Borvizuri acasă. — Apelăm la sprijinul On. public
Societatea pe acții a exploatării și exportului apelor minerale. (479,98—150
Telefon Nr. 364.

Concurs

pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. cat. din Șoimuș (Sajosolyomos, comitatul Besztercze-Naszod devenit vacant prin pensionarea fostului docente Basiliu Baciu, cu salariu de 1000 cor. și cincinalele căzătoare întregit cu ajutor dela stat în 1908; solvabil în rate lunare anticipative precum și cuartir în edificiul școlar și grădina corespunzătoare.

Rugările provăzute cu:

- 1) Atestat de botez,
- 2) Atestat de calificățiune,
- 3) Atestat de servit și destoinicie în propunerea limbei române și maghiare dela protopopul și preotul concernent.

4) Atestatul ultimei clase frecuantată în gimnaziu sau școală civilă.

5) Atestat dela protopop și preot că sunt cântăreți și în stare a conduce corul bisericesc pe 4 voci deja înființat — sunt a se înainta acestui senat până la 10 Octomvre c.

Reflectanții să fie juni, și ceice se vor prezenta în persoană în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea cântului — vor fi preferiți.

Din ședința sen. școl. gr. cat. ținută în Șoimuș la 12 Sept. 1909.

Ioan Baciu, **Basiliu Baciu,**
președintele senat. școl. not. sen. școl.

Stațiunea călei ferate Besztercze, u. p. Nagy-Sajó. (718,1-3.)

Local pentru cafenea.

În piața mare din Szászsebes colț **este de închiriat** un local pentru cafenea. Aceasta cafenea ar fi prima în orașul cu peste 8000 locuitori.

În anul viitor să încuarterează în casaromele acuma edificându 3 Escadroane de călăreți.

Reflectanții la acest local au a să prezenta la subsemnatul institut de credit în timpul cel mai scurt pentru a să înțelege asupra eventualelor adaptări și aranjarea internă a cafenelei.

„Sebeșana“,

Institut de credit și economii, societate pe acții în Szászsebes. (710-4-3)

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1908		1909	
23 August		14 August	22 August
A c t i v :			
125.561,686	Reser. metal. aur 92557729	127.637,367	129.857,724
585,012	Trate aur 37300000		
78.457,987	Argint și diverse monede	366.808	305,218
9.876,300	Portofoliu Român și străin.	70.110,635	69.637,841
17.861,147	*Impr. contra efec. publice 15422250	32.797,841	33.955,408
11.999,924	" " " in cont-corent 18533158	11.999,924	11.999,924
15.480,553	Fonduri publice	11.999,924	11.999,924
3.216,621	Efectele fondului de rezervă	15.093,086	15.093,086
5.954,135	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3.151,121	3.151,121
700.099	Imobile	5.981,695	5.981,715
316,243	Mobilier și Mașini de Imprimerie	705,739	705,739
110.598,209	Cheltueli de Administrațiune	253,606	334.560
14.603,622	Depozite libere	112.406,840	112.994,595
27.396,888	Conturi curente	33.127,571	38.823.442
422.608,426	Conturi de valori	30.758.609	27.767.229
		444.390.842	450.607.607
P a s i v :			
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
24.928,807	Fond de rezervă	26.727,618	26.727,618
3.734,034	Fondul amortis. imob. și material	3.992,572	3.992,572
268.614,780	Bilete de Bancă în circulațiune	286.494,550	292.029,120
2.190,642	Profit și Perdere	2.237,648	2.237,648
541,954	Dobânzi și beneficii diverse	531,614	626,054
110.598,209	Depozite de retras	112.406,840	112.994.595
422.608.426		444.390.842	450.607.607

Scomptul 5%
* Dobânda 5 1/2%

Publicațiune.

In 25 Septemvre a. c. la 9 oare a. m. se va ținea în cancelaria Csernátfalu a administrațiunii pădurilor orașului Brassó din revirul O.-Szentz-Zizin licitațiune cu oferte închise pentru dare în arândă a munților de pășunat anume Tejkó și Piroška pe timpul dela 31 Octomvre 1909 până la sfârșitul lui Octomvre 1912.

Tejkó: pășune de munte 295.04 jug. cat. 431.30 " "

(prețul strigării 1400 cor.) la olaltă 708.34 " "

Piroška: pășune de munte 462.14 jug. cat. 432.22 " "

(prețul strigării 600 cor.) la olaltă 896.36 " "

Vadiul, care este de accludat ofertelor e cu 10% fixat relativ la suma oferită.

Condițiunile de licitație și ale contractului se pot lua în vedere în cancelaria subscrisei administrațiunii din Csernátu Lunia și Sâmbăta fiecărei săptămâni.

Csernátfalu, în luna Sept. 1909.

Administrația pădurilor orașului Brassó, revierul O.-Szentz-Zizin. (717 1-1.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 September n. 1909

Renta ung. de aur 4%	113.50
Renta de coroune ung. 4%	92.40
Impr. căi fer. ung. în aur 3 1/2%	82.20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92.40
Bonuri rurale croate-slavone	94. —
Impr. ung. cu premii	213.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	147.50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95.60
Renta de argint austr. 4 1/10	95.50
Renta de aur austr. 4%	117.20
Renta de coroune austr. 4%	95.55
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84.70
Losuri din 1860	163.75
Acții de-ale Băncii ung. de credit 1770.	—
Acții de-ale Băncii austr. de credit 775	—
Acții de-ale Băncii austro-ung. 777	—
Napoleoniori	19.07
Mărci imperiale germane	117.42 1/2
London vista	239.72 1/2
Paris vista	95.25
Neto italiene	95. —

Cursul pieței Brașov.

Din 14 September n. 1909.

Bancnote rom. Cump. 18.93	Vend.	19.04
Argint român	18.80	19. —
Lire turcesci	21.40	21.50
Scris. fonc. Albine 5%	100. —	101. —
Ruble Rusesci	251.50	2.53
Napoleoniori	19. —	19.12
Nalbeni	11.20	11.40
Mărci germane	11.17	117.50

AVIS!

Avem onoarea a aduce la cunoștința On. public, că sub firma:

KRAUSE FRANK & Comp.,

am fondat o întreprindere de construcții pentru canalisări, conducturi de apă, legături cu canalul principal etc.

Cunoștințe speciale, praxă precum și capital suficient ne pune în stare, ca comanda ce le vom primi a le esecuta prompt, ieftin și solid.

Rugând On. public a sprijini întreprinderea noastră semnăm cu toată stima

Krause, Frank & Cie,

Târgul Inului 31—33.

(715,1-6.)

SĂNĂTATEA

este cea mai scumpă binefacere pentru Dame, se poate conserva și cultiva folosind

CORSET GRADEFONT

care este comod și modern.

se capătă după măsură sau gata numai în

MAGAZINUL

Mme B. GOLDSTEIN,

Confecționare de corsete specialitate

BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 21.

Fundată la 1876.

Institut artistic fotografic JOSEF SCHULLER & SOHN

mai înainte Leopold Adler,

BRAȘOV,

Strada Porții Nr. 14.

Lucru solid. — Prețuri solide

N. GRĂDINAR,

BRAȘOV, Strada neagră Nr. 1.

Recomandă:

Cafea prăjită, Klgr. à Cor. 3-20

" " " " " 4- —

" " " " " 4-80

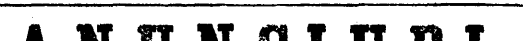
Liqueruri fine. Rum-Jamaica. Iava.

Cuba. Diferite soiuri de Cognac

în buteli, și tot-felul de mărfuri

de băcănle.

Administr. „Gazetei Trans.“

ANUNCIURI

(insertiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. În cazul publicării unui anunț mai mult se odată se face scădemânt care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Abonaente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai

înelungat sau lunare.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta orice comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.

Coverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE ÎNMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderpt în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.